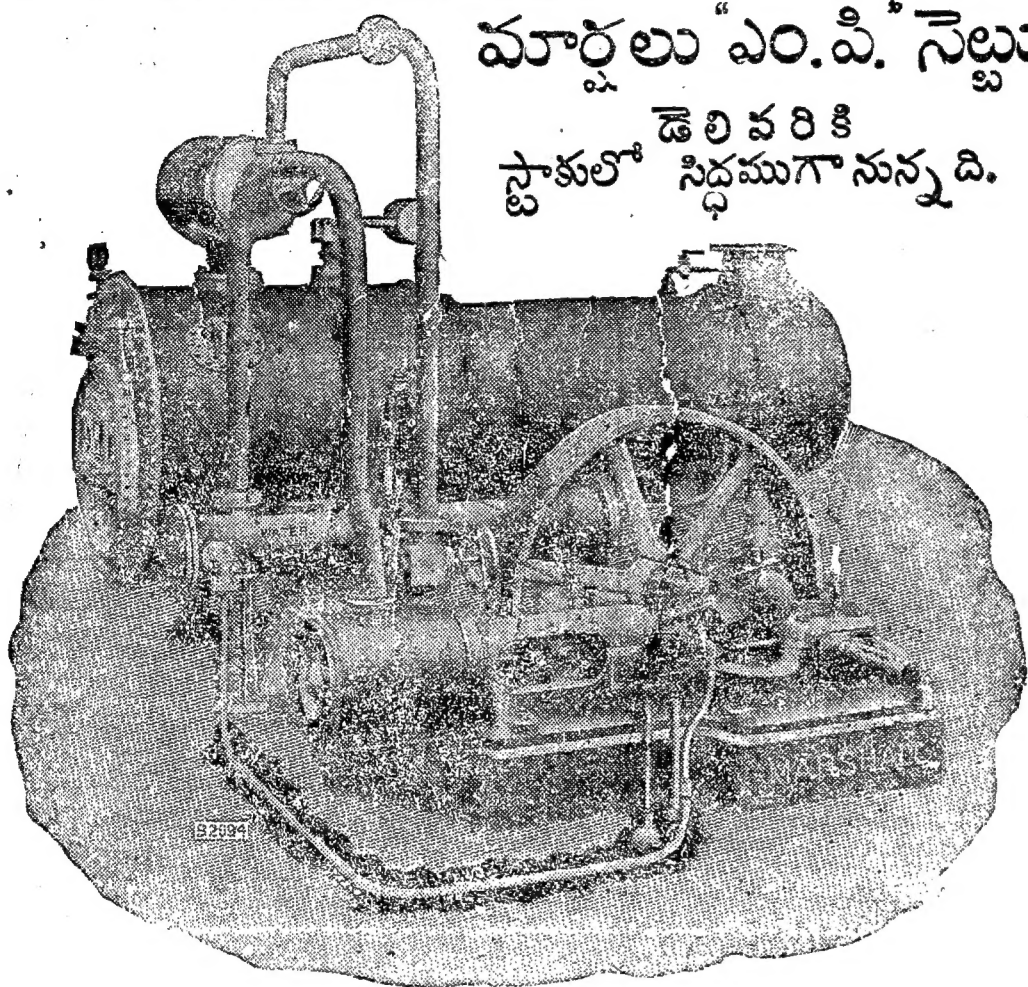

310151

వతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 7. { డెన్నవట్టణము 1921 వ సం॥రం మార్చి నెల 31 తేది గురువారము } No. 299
 శనివారము. 31 { కా. ప్ర. వా. మ. పం. ప. త్స. ర. ఫా. ల్లు. ని. మా. ప. జ. మా. శ. అ. వ్వి. మి. ల. } నంచిత ౨౯౯

మార్వలు "ఎం.పి." నెట్టు
 డేలి వ రి కి
 స్టాకులో సిద్ధముగా నున్నది.

బాయిలర్లు, ఎంజిను, సూపర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ పై పింగు
 మొదలగువాటితో పయిన ఉండునది మార్వలు "ఎం. పి." మార్తి నెట్టు
 యొక్క వివరణము ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ దిగువ చిరునా
 మాకు దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను. 1808

మార్వలు సన్ను & కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

కాన్. యస్. బెజవాడా, తంజావూరు. నెం. 9, సెకండు లైను బీచ్, మదరాసు.

అమృతంజనము

తలవొప్పలకు ప్రసిద్ధి కెల్గి...
 ఇతర నీవిధమైన వ్యాధులకు కూడ
 మా అమృతంజనమును వాడె
 నంత మాత్రమున యెరుగుదు.
 యెరుగు 0-10-0 అణాదా.

మోహినితైలము

సీసా 1-8 0-12-0.

తామరతైలము

కబ్బి 1-8 0-6-0

వండ్ల పాడి

కబ్బి 1-8 0-2-0

అమృతంజనం డిపో,

బొంబాయి . మదరాసు.

(2129) మణిఆయిల్
 అయిల్ గ్యాస్ లైట్ లెండు (ప్రతికూలం ఉపయోగము)
 ఈ ముద్ర చిత్రమును పట్టింది బలహీనమైన
 వాగ్దేవులకు బలమనిచ్చును. వేసము, కేసము, కాసము, కేసము,
 కేసము గలవి మొదలగు వేసములతో మెడలను చల్ల చేయును.
 మూలశరీరములలోని నిద్రాంశమును ప్రోత్సహించుచు మెడల
 కుండలను కెత్తికెత్తి చుట్టించుచు మెడలకు రుచి కలుగు
 చుండును. కాక న్యూకెయ్ మెడిసిన్ లు కలసిండును.
 ప్రత్యేక శ్రీ మణిఆయిల్ గోవిందరాజు,
 అంబేద్కర్ రోడ్, బొంబాయి, 207, బ్రాండ్, మదరాసు.

బోకుగా తియ్యనట్టి వర్తకులకు, దుకాణదారులకు ఇది మంచిపనుసును!
 జిన్ను! జిన్ను!! జిన్ను!!!
 ఇప్పుడే వచ్చినది.
 మేలైన రకము వాని టిక్ యూ 110. చిల్లరగా తీసిన తులము బిల్లికి యూ 3.
 ప్యాకెండు, బోస్టాఫీసులు ప్రత్యేకము.
 కేసుకు దరఖాస్తులకు ఈ ట్రాది ఉపయోగపడును.
 Manager, William & Co., 109 Frere Road, BOMBAY.

అమృతంజనం డిపోవారి టోషధాలయమునందు అమృతంజనం తామరతయిలం మోహినితయిలం
 దంతచూర్ణము మొదలగు ముఖ్యోషధములే గాని ఇతరము లగు మందులు కూడ అనేకము లున్నవి.
 కావలసినవారు తేటరాగును తెప్పించి చూడవచ్చును. తేటరాగును కోరినచో తక్షణం పంపెదము.

శ్రీ హాసవాంబా సహాయం.

శ్రీ కన్యకాపరమేశ్వరి దేవస్థానము వద్దెరా ధర్మములయొక్క వరపు శెలవుల సంక్షేపము 1920-వ సం॥

సం॥	జమ వివరము	1920 సం॥ జనవరి మొదలు డిసంబరు ఆఖరు వరకు	సం॥	ఖర్చు వివరము	1920 సం॥ జనవరి మొదలు డిసంబరు ఆఖరు వరకు
(1)	ఇరువు ప్రారంభము:—		(1)	అడ్మినిస్ట్రేషన్:—	
1	పెర్మనెంటు అడ్వాంసు:—		1	కమిటీ ఆఫీసు	
(ఎ)	ధర్మకర్త గారితో	800 0 0	2	శిబిరింగి ఖర్చులు	4524 15 2
(బి)	కాన్వేషరు వశం	6 0 0	3	కోర్టు ఖర్చులు	1 0 0
(సి)	వరాజు వశం	160 0 0		కంటింగెంట్లు	2064 8 6* (1)
2	మద్రాసు బాంకి కరెంటు అకౌంట్లు	12,974 8 8		మొత్తము...	6590 7 8
3	డిటా ఫీల్డ్ డిపాజిట్ అకౌంట్లు				
4	ప్లాటింగ్ అకౌంట్లు:—			కౌన్సిల్ మార్కెట్టు:—	
(ఎ)	కాన్వేషరు వశం	942 2 8	1	శిబిరింగి ఖర్చులు	8875 6 5
(బి)	ధర్మకర్త గారి వశం	15,110 0 8	2	ఇతరములు	4258 9 7* (2)
(సి)	అకౌంట్లు జనరలు ఆఫీసులో వుండే:			మొత్తము...	8129 0 0
(1)	గవర్నెంటు పత్రములు	1,70,800 0 0			
(2)	మునిసిపాలిటీ డిబెంచరు	27 500 0 0		సదర్ గార్డెన్:—	
(డి)	యూథ్ ఫ్రెండ్స్ గవర్న మెంటు పత్రములు...	10,200 0 0	1	శిబిరింగి ఖర్చులు	8 6 2
	మొత్తము...	2,37,932 11 2	2	ఇతరములు	458 8 10
(1)	ఇండ్లు అంగళ్ల యొక్క బాడుగ నిలువబాకీలు:			మొత్తము...	466 10 0
1	కోర్టు వార్ మార్కెట్టు	2144 0 8			
2	బైటింగ్ సాములు	200 8 0		పుదుప్పేట:—	
3	పుదుప్పేట సాములు	81 7 9	1	శిబిరింగి ఖర్చులు	128 6 4
	మొత్తము...	2426 0 5	2	ఇతరములు	28 8 0
				మొత్తము...	156 14 4
బి	కరెంటు, బాడుగలు:—		(2)	దేవస్థానం:—	
1	కోర్టు వార్ మార్కెట్టు	42,251 10 11	1	శిబిరింగి ఖర్చులు	1524 4 4
2	కోర్టు వార్డు చిల్డ్రెన్ డిబెంచరు	8141 2 0	2	నిత్యపూజా ఖర్చులు	1571 14 10
3	బయటి సాములు	29,226 5 8	3	నవరాత్రి ఖర్చులు	... ..
4	పుదుప్పేట	562 10 9	4	ఇతర పండుగల ఖర్చులు	792 7 5
	మొత్తము...	80181 12 11	5	కంటింగెంట్లు	1459 8 0* (8)
			6	వాహనములు	188 10 8
				మొత్తము...	5536 13 3
(2)	యితర బాడుగలు:—		(3)	అన్న సత్రము:—	
(ఎ)	చెట్లగు త్రవ్వకాలు		1	శిబిరింగి ఖర్చులు	1157 8 10
(ఎ)	వ్యాపార పాడి	366 0 0	2	భోజన ఖర్చులు	12875 2 5
(బి)	శేతుపట్టు	187 1 8		మొత్తము...	13832 6 3
	మొత్తము...	503 1 3			
(3)	వడ్డీలు:—		(4)	ఇతర సత్రముల ఖర్చులు:—	
ఎ	మద్రాసు బాంకి కరెంటు అకౌంట్లు	81 10 0	ఎ	రామానుజ గూటుము	
	డిటా ఫీల్డ్ డిపాజిట్ అకౌంట్లు	... ..	1	శిబిరింగి శెలవులు	56 8 0
బి	గవర్నెంటు ప్రోవోల్లు	2471 18 0	2	కంటింగెంట్లు	0 1 8
సి	మునిసిపాలిటీ డిబెంచరు	1097 4 0		మొత్తము...	96 9 3
డి	రయిలు వే డిబెంచరు	2990 0 0	బి	వ్యాపార పాడి:—	
	మొత్తము...	7640 11 0	1	శిబిరింగి ఖర్చులు	88 0 0
			2	ఇతరములు	280 11 4
				మొత్తము...	318 11 4
(4)	అప్పులు:—		సి	పెరియ మెట్టు:—	
ఎ	కోర్టు డిక్రీల మూలకముగా	188 4 6	1	శిబిరింగి ఖర్చులు	186 4 4
	మొత్తము...	133 4 6	2	ఇతరములు	20 8 11
				మొత్తము...	206 7 11
(5)	డిపాజిట్లు:—		డి	తిరువ త్రి మూరు:—	
ఎ	యిండ్లు అంగళ్ల బాడుగలు కొరకు	1906 7 0	1	శిబిరింగి శెలవులు	62 0 0
బి	ఇతరములు	488 0 0	2	ఇతరములు	270 8 10
	మొత్తము...	2394 7 0		మొత్తము...	332 8 10

మీ మామగారు
(మీది) ఎం. శ్రీ. నంబి

ఆంధ్రవత్రిక

1921-వ సం॥ మార్చి నెల 31-వ తేది

గురువారము

చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు పరిపాలనము

రాజప్రతినిధి నిర్ణయము

చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు పరిపాలనము సమాప్తి చెందెను. వారు డిల్లీ నగరమును విడిచి బాంబాయికి వెడలిపోయిరి. అక్కడనుండి స్వదేశమున కరిగెదరు. డిల్లీ శాసనసభలో మొన్నటిదినము వారు తమ కడపటి యుపన్యాసమును గావించిరి. శాసనసభ్యుల నడవడిని మెచ్చిరి. హిందూదేశమున కిప్పుడు చేకూరిన మహద్భాగ్యమును కొనియాడిరి. తాము హిందూదేశమునకు జేసిన మేలును తెలిపిరి. శాసనసభ్యులు ముందేతీరున నడుచుకొనవలెనో సూచించిరి. ఉపన్యాసమునందు, ప్రస్తుత పరిస్థితుల గూర్చిన ముచ్చటయే లేదు. పంజాబు దుస్థితి విషయమై కడపటి యుపన్యాసమునం దయినను, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు ముచ్చటించియుండలేదు. భారతీయులకు గలిగిన అన్యాయము గూర్చి, వారు తుట్ట తుడకయినను విచారమును సూచించి యుండలేదు. ప్రజల శ్రమాపణను నేడేయుండలేదు. ఇందు ఆశ్చర్యమెద్దియు లేదు. అధికారవర్గమువారు, ప్రతిష్ఠ నే మూలాధారము జేసికొనుచున్నారు. ప్రజలు గోరిన విధమున నడచుటయైన, వారు గౌరవహీనముగ నెంచెదరు. సంస్కరణముల ప్రవేశానంతర మయినను, వెనుకటి స్థితిలో మార్పుగలుగలేదు. ఇప్పటికిని, హిందూదేశ పరిపాలన మధికారవర్గమువారి చేతులలోనే నిలచియున్నది. ప్రజలకు స్వపరిపాలనా శిక్షను గలపు బాధ్యతను వారే వహించి యున్నారు. ఆకారణము చేతనే ప్రజలలో గలిగిన యశాంతిని, సంస్కరణములు పారద్రోలలేక బోయెను. పంజాబు సమస్యను పరిష్కరింపజాలక బోయెను. చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు సయితము, అధికారవర్గ యంత్రమునం దొక భాగముగనుండి, ఆయంత్ర మెటుల దిరిగిన తానును అటులనే దిరిగెను. అధికారపు అంగిని విసర్జించిన పిమ్మట, తన పరిభ్రమణపు స్వభావమును, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు గుర్తించిన గుర్తింపవచ్చును. అప్పుడు భారతీయులకు గలిగెడి లాభనష్టము లుండవు. చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు తనయుద్వోగపరిమితిని దాటలేనందుకు, ఆతనినిందింపనవసరములేదు. సామాన్య మానవునికుండు లోపమునే ఆతనుగూడ గనుబటచెను. రాజప్రతినిధికి అసాధారణశక్తి యుండవలె నందుచేము. అది లేకుండుట యాతని లోపముగాదు. అసాధారణశక్తి నొసగనందులకు దైవమును దూరిన దూరవచ్చును. తేనియడల అట్టి వారిని ప్రచండ బాధ్యతగల రాజప్రతినిధి పదవికి నియమించిన బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును దూరవచ్చును.

కర్జను చెలమ్మిపర్లు ప్రభువులు : తారతమ్యము
చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు బలహీనుడు. కర్జను ప్రభువువలె బలవంతుడుగాదు. కర్జను ప్రభువు తన

యిచ్చవచ్చినటుల పరిపాలనజేసి, దేశమునందు మితిలేని యసంతృప్తి గలిగించెను. చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు బలహీనముగ వర్తించి, కొలదిమంది యధికారులు నిర్ణయించిన మార్గమును ద్రోక్కి, కర్జను ప్రభువుకన్న నెక్కుడు కలవరమును వ్యాపింపజేసెను. కర్జను ప్రభువు నిరంకుశుడయినను, ఆతని కృత్యము లచ్చేరువు గలిగించుచుండెను. ప్రజల వాంఛలను ప్రతిఘటించి వంగదేశ విభజనమును గావించుటయం దేమి, డిల్లీ దర్బారును సమావేశపరచి స్వదేశ సంస్థానాధీశుల నందరను రావించి తాను సింహాసనము నధిష్ఠించుటయం దేమి, వంగదేశీయుల విజృంభణము నరికట్టుటకు, కలకత్తా యూనివర్సిటీనిబంధనలను మార్పు జేయుటయందేమి, నైన్యాధికతియగు కిచినర్ ప్రభువుతో పోరాడి రాజీనామా నిచ్చుటయందేమి, కర్జను ప్రభువు అసాధారణసాహసమును కనుబటచెను. తనయిచ్చనుకొనసాగించుకొనుటలో వెనుకముందు జూడలేదు. ఆతనికి గలఅద్భుతమగు వక్తృత్వ సామర్థ్యము కర్జను ప్రభువు ప్రతిభ నినుమడింపజేసెను. భారతవర్షమున, జాతీయభావమును ప్రజ్వలంపజేసినందులకు, కర్జను ప్రభువు ఎల్లకాలము సంస్కరింపబడుచుండును. ఈవిషయమై కర్జను ప్రభువునకు ప్రథమస్థానమిచ్చినచో, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువునకు రెండవస్థాన మీయక దప్పదు. చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు తేనియడల, హిందూదేశము నందింతటి కడలిక గలిగియుండదు. కాని, కర్జను ప్రభువు కృత్యములవలె, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు కృత్యము లచ్చేరువు గలిగింపజాలవు. తనయిచ్చను నెఱవేర్చుకొనుటకు చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు విశేష సాహసము జూపియుండలేదు. ప్రత్యేక దృఢ సంకల్పమే వీరికి లేనపుడు, కొనసాగించుకొనుట కేమి యుండును ? వీరు అధికారవర్గ పరిస్థితులకు లొంగిపోయిరి. ప్రత్యేక సంకల్పములేదు. ప్రత్యేక సాధన మార్గములేదు. ఏగాలిపించిన నాగాలివంక నడువవలసి వచ్చెను. అందుచే చెలమ్మిపర్లు ప్రభువుగారి కాలములో ఏ మేలు జరిగినను, ఏ కీడుజరిగినను, దాని బాధ్యతను వారి స్వీయ సంకల్పమున కాపాడించుట పాడిగాదు. కీడు, మేల్గను రెంటిని, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు ఏయంత్రమున భాగమయ్యెనో, ఆయంత్రమునకే నాపాడింపవలెను.

మొదటి రంగము

చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు తనపదవి నాక్రమించిన కొలదిదినములకే, పత్రికాశాసనపు దుష్ఫలితములను వివరించి, ఆశాసనమును వెంటనే రద్దుజేయవలయునని, పత్రికా సంపాదకుల రాయబారము కోరెను. ఆ రాయబారమునకు హాజ్జిమెను గారు అధ్యక్షులుగనుండిరి. రాజప్రతినిధిగారప్పుడు కొంచెము సానుభూతితో ప్రత్యుత్తర మొసగి, నేర్పుతో సంచరించినయెడల, ప్రారంభపరిపాలన మయినను కొంత నెమ్మదిగ జరిగిపోయెడిది. అందుకుమారుగ, పత్రికానిర్వాహకులను కడుతీవ్రముగ నిందించి, పత్రికాశాసనావశ్యకతను, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు బలపరచెను. కాని, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువుగారిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమున కితను బాధ్యుడుగాడని తలచుట కాధారముగలదు. కార్యనిర్వాహకవర్గ సభ్యులప్రోద్బలమే, ఇందుకు ముఖ్యకారణమని తలంపవచ్చును. అప్పటి నడవడినిబట్టి, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు అభివృద్ధికి ప్రతికూలుడను నభిప్రాయము వ్యాపించెను. పిమ్మట, బిసెంటు గారి నిర్బంధావాస సమయమున, హిందూదేశమంతయు అసమ్మతి జూపుచుండ, చెలమ్మిపర్లు ప్రభుత్వము చలించలేదు. ఇంతలోనే, ఛేంబర్లైన్ గారు

ప్రభుత్వకార్యదర్శి పదవిని వదలుకొనిరి. కొలది కాలముక్రిందటనే, ఇండియా ప్రభుత్వ విధానమును దారుమయమనియు, ప్రళయమునకు పూర్వపు దనియు, మొదలగుగాగల పరుషవాక్యములతో నిరసించిన మాంటాగూగారు, ప్రభుత్వ కార్యదర్శి యగుట తటస్థించెను. న్యూయిండియా పత్రికల పాఠసంచికలను దెప్పించి చూచుటకు మాంటాగూగారు మొదలిడిరి. వెంటనే చెలమ్మిపర్లు ప్రభుత్వవర్గమున సంచలన మారంభమయ్యెను. మాంటాగూగారింకను కోరకముందే, బిసెంటు ప్రభుత్వలను విడుదలజేసెదనని, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు, మాంటాగూగారికి దెలిపెను. ఇండియా ప్రభువు మువారి తోడ్పాటు నాశించియున్న, పెంట్లెండు ప్రభుత్వమున కీవార్తపిడుగువలెనుండెను. యూరపియను పత్రికలు, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువుజూపిన బలహీనతను, నిందింపసాగెను. పత్రికా నిర్వాహకుల రాయబారమున కిచ్చిన ప్రత్యుత్తరముబట్టి, భారతీయుల ఆశయములకు చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు ప్రతికూలుడుగనుండునని తలంపగ, బిసెంటు ప్రభుత్వల నిర్బంధ విమోచనము అందుకు విరుద్ధముగ పరిణమించెను. మొదటనిర్బంధావాసమును సూచించినది, చెలమ్మిపర్లు ప్రభుత్వమే. పిమ్మట పెంట్లెండు ప్రభుత్వమును కనుగొనకుండ రద్దుజేసినదియు వారే.

రెండవరంగము

అప్పటినుండియు, పెంట్లెండు ప్రభువు ప్రభుత్వమునకును, చెలమ్మిపర్లు ప్రభుత్వమునకును చివరవరకును అనుకూలత కలుగలేదు. ఒకరు అవుననిన, మరియొకరు కాదనుస్థితికివచ్చెను. పిమ్మట, మాంటాగూగారిని హిందూదేశస్థితిని విచారించవలయునని, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు ఆహ్వానించెను. ఉభయములనుకలసి, అన్ని రాష్ట్రములలోను తిరిగి, రాజకీయసంఘముల యుద్దేశముల కనుగొనిరి. పెంట్లెండు ప్రభుత్వమువారు, సంస్కరణములు సుతరాంబునికీరావని దెలిపిరి. ఆ విషయమును బలపరుచుటకే, జస్టిసుపక్ష మొకటి లేవదీయబడెను. చెలమ్మిపర్లు ప్రభువు పరిపాలనమున, రెండవరంగము బ్రవేశించినపిమ్మట ఆతనికి కొంచెము మంచిపేరు వచ్చెను. మాంటాగూచెలమ్మిపర్లుగార్ల రాజ్యాంగసంస్కరణ ప్రణాళిక బయల్పెడలిన పిమ్మట, మాంటాగూగారితోపాటు చెలమ్మిపర్లు ప్రభువునకుగూడ, క్రొత్తమార్పులకు కారకు లగుదురను కీర్తిచేకూరెను. వారి సంస్కరణ ప్రణాళిక భారతీయులకు తృప్తిపరుపకబోయినను, వారి సత్సంకల్పము కొనియాడబడెను. మాంటాగూగారు ఆంగ్లదేశమునకు వెడలిన కొంతకాలమునకు, మాంటాగూ చెలమ్మిపర్లు ప్రభువుగార్లు, ఆంగ్లోహైందవుల దూషణమునకు గురియయిరి. హిందూదేశమున వారిద్దరుగలసి విప్లవము గలిగింపనిశ్చయించిరిని, సిడెకోహంగారు ఆంగ్లదేశములో కేకలిడుచుండగ, వారి యనుచరులు హిందూదేశమున నాతీరుననే గగ్గోలు పెట్టుచుండిరి. ఇండియా ప్రభుత్వవర్గము నందుగూడ, అసంతృప్తి జనించెను. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము లన్నియు సంస్కరణములు బనికి రావని ఘోషింపసాగెను. మాంటాగూగారిలోనికి అధికారవర్గపుగాలి తిరిగి వీచుట కారంభించిన పిమ్మట, చెలమ్మిపర్లు ప్రభువుగారికి వెనుకటి వ్యవహారములు మరపునకు వచ్చెను. వారి పరిపాలనమున తృతీయరంగ మారంభమయ్యెను.

మూడవరంగము

తృతీయరంగమున ఉపరంగము లనేకములున్నను, అది చాలకాలము కొనసాగెను. ఈరంగ

మార్గమున నాటినుండియు, పరిపాలన మున జీవగతి యారంభమై, నది క్రమ క్రమముగ హెచ్చిపోయెను. ఇందుకును, ఛలముఖ్యుల ప్రభువునకును పరిస్థితులే ఎక్కువ కారణభూతములయ్యెను. పైన చెల్లినట్లు, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములును, ఇండియా ప్రభుత్వవర్గమును ప్రతికూల భావము జూపగ నే, ఛలముఖ్యుల ప్రభువుగూడ సంస్కరణములకు ప్రతికూలభావమును కనుబజుపసాగెను. మాంటుఫర్డు ప్రణాళికా సూచనలను సంకుచితపరచెడి, ఇండియా ప్రభుత్వమువారి రిపోర్టులలో ఛలముఖ్యుల ప్రభువు సంతకము జేసెను. ఒకవంక మాంటుఫర్డు నివేదికయందును, వేరొకవంక దాని సూచనలను సంకుచితపరిచిన ఇండియా ప్రభుత్వపు రిపోర్టునందును ఛలముఖ్యుల ప్రభువుగారు సంతకముజెట్టుట, వారి బలహీనతకు నిదర్శనమని వేరుగ చెప్పవచ్చును. ఇండియా ప్రభుత్వపు రిపోర్టులన్నిటియందును, సర్ శంకర నాయుడుగారు భిన్నా భిన్నా ప్రాయము నతి సమర్థతతో ప్రతిపాదించిరి. ఇండియా ప్రభుత్వమునకు, మంత్రివర్గమున కర్జన ప్రభువు, బోనర్లా గార్లు తోడుగ నుండి రను ప్రతీతి కలదు. క్రమక్రమముగ, ఛలముఖ్యుల ప్రభువు ప్రతికూలతలకు లోబడజూచెను. ప్రణాళికాములను నిరసింపటకు గడంగెను. సంస్కరణములను సంకుచిత పరచుటకు తలపెట్టినపుడే ఛలముఖ్యుల ప్రభువుగారి మర్యాదకు లోపముగలిగెను. పిమ్మట రాజకీయశాసనమును ప్రవేశ పెట్టుటయు, ఏకగ్రీవముగ చెలు పబడిన ప్రజాభిప్రాయమును, శాసనసభ్యుల యభిప్రాయమును తిరస్కరించుటయు, జరిగెను. రాజకీయశాసనమును రద్దుజేయుచుటకు, గాంధీమహాత్ముడు సత్యాగ్రహసాధనమును విధించెను. గాంధీమహాత్ముని పాంచాలదేశమునకు వెడలకుండ జేయుటచేతను నాయకులగు కిన్నూ సత్యపాలుగార్లను ప్రవాసమున కంపుటచేతను, పంజాబులో కలిగిన విషమస్థితియు, జలియోవాలా బాగ్ హత్యలు మొదలగు సందర్భములన్నియును, ప్రాతఃచరిత్రయేగాన వానినిట వివరింప నవసరములేదు. పంజాబులో జరిగిన విషాదచారిత్ర సమయమున, ఛలముఖ్యుల ప్రభువు సిన్హాకొండలపైనుండి, క్రిందకుదిగక సర్ మైకెలు ఓడ్యయరుగారి వివరిత చర్యల నన్నిటిని తలయాపుచుండెను. ఇందుచే క్రింది యధికారులందఱును, తమ చర్యలను నిర్భయముగ కొనసాగించుకొనుచుండిరి. ప్రజలకు త్రోవ తెన్ను కాన్పింపక జూయెను. వారి మొరల నాటికంచెడివారు లేకుండిరి. పంజాబునుండి, ఇతర భాగములకు సమాచారము వెలియలేదు. హిందూదేశమునుండి ఆంగ్లదేశమునకు సమాచారము తెలియలేదు. సంస్కరణముల వలన కలిగిన మురిపెమంతయు, దీరిజూయెను. హిందూదేశ చారిత్రమున నింతటి యసంతృప్తి ప్రజలలో నెన్నడును కలిగియుండలేదు. ఇందుకు దోడుగ, కిలాఫత్ సమస్య మహమ్మదీయుల మానసముల నుద్రేక పూరితముగావించెను. ఇంకొక వంక రూపాయి మారకపు హెచ్చుతగ్గులచేతను, ఇండియా ప్రభుత్వమువారి ఏర్పాటు భంగమగుటచేతను, వర్తకులలో తీవ్రమగు నశాంతి యుదయించెను. ఈ తరుణముననే, వలసరాజ్యములలో భారతీయుల దుస్థితి మరింత ప్రబలమయ్యెను. దీనిని తగ్గించుటకు, ఛలముఖ్యుల ప్రభువుగారు కొంతవడి ప్రయత్నముల జేసిరిగాని, లాభము లేదయ్యెను. ఇన్ని విషయ పరిస్థితులును ఒక్కమారు గమనిగూడి, ఛలముఖ్యుల ప్రభువు పరిపాలనమును తమసామ్యముగా వింటున్నామని గాంధీమహాత్ముడే అడు

పడియుండనియడల, దేశమునం దెట్టి కల్లోలము ప్రబలియుండెడిదో ఎవరు చెప్పగలరు? ప్రజలలో బెరిగిన యావేశమునంతను గాంధీమహాత్ముడు అహింసామార్గముల బ్రవహింపజేయుటచే, చార్జ్ షీటునకు చోటులేకజూయెను. స్వరాజ్యసంపాదనము మూలమున దక్క, వేరొకమార్గమున తమ యిక్కట్లులు దొలగవని వారికి న్నిష్పత్తుగ గోచరించెను. స్వరాజ్యత్వమును దేశమునందెల్ల గలుగజేయుటకు, చెలముఖ్యుల ప్రభువు పరిపాలన మెంతయు తోడ్పడ ననుటకు సందియము లేదు.

నాల్గవ రంగము

చతుర్థరంగమున, ఛలముఖ్యుల ప్రభువుగారు మరల మెత్తవడిరి. గాంధీమహాత్ముని ధర్మబద్ధమగు నిరీకారణోద్యమము, ఛలముఖ్యుల ప్రభువు దృష్టిలో మార్పుగలిగించెను. దండనపద్ధతివలన ప్రజలను లొంగ జేయుట అసంభవమనియు, వారిని హేతువాదముచేతను, ఇబ్బందులను తీర్చుటచేతను మాత్రమే ప్రభుత్వమునకు లాగుకొనవచ్చుననియు, చెలముఖ్యుల ప్రభువునకు దోచెను. కాని, ఇందు కనుగుణ్యముగ, వారు ఆవలంబించిన చర్య తెచ్చియో తెలియదు. నిర్బంధములు మాత్రము దేశమున అడ్డులేక కొనసాగుచున్నవి. మరికొంత కాలముండిన ఛలముఖ్యుల ప్రభువుగారు నూతన మార్గము నవలంబించి యుదురేమో తెలియదు. అయినను నాల్గవరంగము విశేష కాలము జరుగకముందే, ఛలముఖ్యుల ప్రభువు వెడలిపోవలసివచ్చెను. ఈ నాల్గవరంగములో చెలముఖ్యుల ప్రభువునకు కాశివ్యము, మెత్తనము, పరిస్థితుల ననుసరించి మారుచుండెను. వ్యాపారంభమున చెప్పినట్లు, ఛలముఖ్యుల ప్రభువు ఏగాలివించిన ఆగాలి ననుసరించినచుచుండెను. ఆతని ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము, పరిపాలనా వ్యవహారములలోనంతగ గనుపడదు. అయినను, హిందూదేశము ఛలముఖ్యుల ప్రభువును చిరకాలము స్మరించుచుండును. కర్జన ప్రభువు మనదేశమున జాతీయభావమును కలిగింపజేసెను. ఛలముఖ్యుల ప్రభువు ప్రజలలో స్వరాజ్యత్వమును వ్యాపింపజేసెను. స్వరాజ్యస్థాపనమునకు ఇరువురును విశేషముగ తోడ్పడినట్లుల చరిత్రకారుడు లిఖంపక మానడు.

మాతన రాజప్రతినిధి

మాతన రాజప్రతినిధి ఎటులమెలగునో ముందుగాని చెలియదు. రిడింగు ప్రభువు గంభీరమగు వాగ్దానములను మాత్రము జేయుచున్నాడు. న్యాయముయొక్క ఉత్కృష్టతను పలుమారుకొనియాడుచున్నాడు. కాని, కొన్ని ప్రశ్నలీ సందర్భమున స్ఫురించుచున్నవి. రిడింగు ప్రభువు తన సిద్ధాంతముల నాచరణలో బెట్టుగలడా? ఆధికారవర్గయంత్ర పరిభ్రమణములో జక్కుకుండదప్పించుకొనగలడా? తననావరించియుండు సహజపరిస్థితుల నతిక్రమింపగలడా? పంజాబు, కిలాఫత్ సమస్యల విషయమై న్యాయమును సమకూర్పగలడా? అన్నిటికన్నను ముఖ్యమగు స్వరాజ్యమువిషయమై ప్రజల కోర్కెలను గనుగొని, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి ప్రజలకు తోడ్పడగలడా? రిడింగు ప్రభువు పరిపాలనము విజయము గాంచవలెనని, పై ప్రశ్నలకు తగిన సమాధానము వెలువడవలెను. హార్డింజ్ ప్రభువుకాలములో శుష్క-వాగ్దానములకును స్వల్పవరములకును, ప్రజలు సంతృప్తిపెంచుచుండిరి. ఛలముఖ్యుల ప్రభువు కాలములో, ప్రజలు తమ జన్మస్వాతంత్ర్యములను నిలువబెట్టుకొనుటకు బ్రయత్నించిరి. ఇకమిద తమకోర్కెలు సిద్ధించవరకు, ప్రజలు తమ దృఢనిశ్చయమును తొలగించుకొనజాలరు. ఈసంగతిని రిడింగు ప్రభువు గుర్తెలుంగవలెను. పైపూతలతో ప్రజలకేమిద

సంతృప్తిపెంచజాలరని గ్రహించవలెను. రిడింగు ప్రభు వెలుల పాలించినను, ప్రజలు తమ గమ్యస్థానమును జేరిలేదను. తమమోక్షము తమహస్తములందే గలదని ప్రజలు గ్రహించిరి. రాజప్రతినిధులు వచ్చుచుండురు. పోవుచుండురు. అందునుగూర్చి యోచింపనవసరము లేదు. ప్రస్తుత పాలనా విధానముక్రింద ప్రజలు స్వేచ్ఛగ బెరుగుటకు వీలులేదని, తెలిసివచ్చినది. అందుచే నది త్వరలో మారిపోవలయును. రాజప్రతినిధి ఎంతటి యుధారవంతుడయినను, ప్రస్తుత విధానము మారనిది, దేశమునకు విశేషపకారము జేయజాలదు. పాలనావిధాన పరిమితి ఎంతటి వారినయినను నడ్డగించును. స్వరాజ్యసిద్ధివలనగాని, దేశమునకు పూర్వలాభము గలుగదు. స్వరాజ్య సిద్ధికి క్తి వంచనలేక తోడ్పడునేని, రిడింగు ప్రభువు ధన్యుడగును. లేనియడల, ఆదర్శవాదులవలె గాలిలో మేడలగట్టుట మాత్రము సిద్ధించును.

విశ్వాభివృద్ధి నామకము

ప్రజలగు ర్వాగ్దానములకు అందరకు తెలిపాడట. విశ్వాభివృద్ధి నామకము అన్ని ప్రదేశములలోను ఆంగ్ల కలకత్తా మొదలు ఆరువట్టి అన్ని ప్రదేశములలోను ప్రజలు నిస్తారముగ చేరి. స్వాభివృద్ధి కల పరిపాలన దేశభక్తులకు అందరికి అందరికి. పండిత మోక్షిలూ సైన్యముగూ 29 వ తేదీ వచ్చి. విశ్వాభివృద్ధి నామకము ప్రజలకు ప్రదేశము వచ్చి పండిత బీ. స్వామి మిర్జా. పండిత బి. మండారావు గారిని బన చేసిరి. వారిని కాలము వారిని గంభీరము పాము నారిని పూరింపుటో తీసికొని వెళ్లి. భారతీయ ప్రభుత్వమును గూర్చి నూరేగింది. దానిలో పండిత బి. ప్రభుత్వమును నిర్మించిరి. సమగ్రదేశమున 5000 మంది సహజేశము. ఆరంభ మండలకాశాసనసభ్యులకు పూర్వపాటి మహారాజులవలెగానాగాన సన్మానతరమును నడుపుచిరి. పద్మములను పండిత బి. మిర్జాగంట నే ప్రభుత్వమిందిరి. దానిలో విశిష్టమండలముగా నిర్మించి అభ్యుదయవ్యాపకమును నిర్మించిరి. కాంతమండలమునాటికి నిర్మాణము : పంపించితరతయే నేను కలం చెదనగాని ఆరంభము ప్రారంభమైందిగి గడుచున్నది. మొదటి ప్రారంభించుట స్వామిగారి. ఆ సైన్యముగాను జరిగిరి. నమం భావమునుగలచే నమానా మోక్షములకు సహజమును మాని మరల ప్రారంభించిరి. పద్మములను కలంపించిరి. అప్పుడు ఉదయభావము నూటాడిరి. పిమ్మట 29 వ తేదీ వారి రాజధానికి వెళ్లిరి.

మహాత్ము గాంధీ గారి కలిసి నమం గుండరావు, గారు నున్న గురూరు విజయ వగరము వెళ్లి. ప్రజలకోర్కెలను తెలిసిరి. తెల్లవారుజాము ప్రజలు ప్రదమా కట్టెమున యిడ్డలంకరించిరి. దీక్షమును జరుగిరి. వారియందెల్లలో గాన యంత్రములువాండుతడెను. మహాత్ముని అందించుటకంటె కచ్చితమగు గానములను భావముగ. మహాత్ముని రాక స్వభావముండగా చుట్టుకట్ట గ్రామములవారికి తెలియనంపక వారికి చాల నిద్రానామక కలిగిరి. స్వేచ్ఛముందే లోపల వెనుకనుగూడ జనమూరు మలిమిక్కులమయ్యెను. కాన మహాత్ముని అందరిలోని గొనించుట కృత్యావ్యవస్థమైది. ఉదయము జరిగిన కర్జన విజయవగరము సంస్థానము పుష్కరింపకు పుష్కరియలను రాజంధరముటచే ప్రస్థించుట కళాకాల యుద్ధిగును చాలక్రయిల్పించి మహాత్మును 10 గంటల జపస్థానించుగాని 10 గంటల జపస్థానిం దేని కల్లంకంటిని ప్రకటించుటకలంక కేటకు ది మోక్షుపోయిరి. విశ్వాభివృద్ధి మహాత్ముని కొకరిగిన సన్మాన పత్రమునిర్మితముగా నుండెను. మహాత్ముని ప్రజల మనముల కడు పట్టు వ్యక్తింపచే. కత్తి రాట్టలు ఆవశ్యకతను గురించెము మత్స్య పాపము మూటకు నూర్చుము మచ్చటించెను. తిరుత్ స్వరాజ్యసిద్ధికి భవముల కోరెను. తెయ్యరూపాయల నగదును చాల తెండి బంగారు నగలును చేకూరినవి. మహాత్ముడు స్వేచ్ఛమున కట్టెల జపక రాము. మహాత్ముజాతీ చేతోలి, హాకి అట్టులును తీర్తరంజు దాగుగల్గుచున్న గూడులను గూడుగొని వెజవాడకు బయలుదేరిన. విశ్వాభివృద్ధి నామకము అందరికి తెలిసెను. విశ్వాభివృద్ధి నామకము అందరికి తెలిసెను. మరల విశ్వాభివృద్ధి నామకము అందరికి తెలిసెను. మరల విశ్వాభివృద్ధి నామకము అందరికి తెలిసెను. మరల విశ్వాభివృద్ధి నామకము అందరికి తెలిసెను.

(ఫలిత-రాసంతరము)

గా. పెంకటరెడ్డి నామమిగాడ ఈతిర్థానమన అంగీ
కరించుటయ. ఈ ప్రకరణలో మండుయ్య జ్యోతిలి ముద్దు
మల్లిచెడిసోయ్యుబదలు భార జలేమునకు పనిమతి జేసియెడల
జలేమునకు లాభమువచ్చుననియె, అందుచేగాను ఈ బారా
సార ముండవలెనయెన నరే ప్రెసింట్ నిజత్వము గాని దెలిసికె.
ద్రాక్షమండు మామిడిమండు కమరూఫలములు, కిచ్చలి నామము
జనియెను. నూనూనూడు, పిన్నీరకములు మనజలేములో మండు

[illegible]

సినిమా వన గ్రూప్ గాను 98 95 లక్షల వార్షిక లాభం
కలిగినది.

మనంను నా దాయకదాను మమ్మనుదాది విభాగం
వీటిలో వేల 4 వ లేదని లావనం నెట్టిది జరిగింది.
పొరంధిమనును.

[illegible]

The original Sanskrit Text and the most faithful English Translation with copious annotations by the late Mr. Tukaram Tatyā. Highly appreciated. Pocket size, 375 pages. Price As. 12 only. Postage & V. P. charges 4 As. extra. Address:—Rajaram Tukaram, 29, Hummum Street, Fort Bombay.

Fight for Freedom.

Lord Sinha Inaugurated Repression.

Mr. N. C. Kelkars Lecture.

(ASSOCIATED PRESS.)

BEZWADA, March 31.
The special correspondent of the Associated Press wires:—

Mr. N. C. Kelkar of Poona presided at a largely attended public meeting last evening. In the course of his speech he said that he was under no prohibition order as to addressing public meetings. No doubt repression was coming and it was an Indian Governor who had been first to inaugurate repression. Lord Sinha who was the prize boy of the Government was going to be the Government's whipping boy. The people of India however did not care a jot for repression. Any amount of repression would not make Indians cease agitation for Swaraj. The people were determined to go on with the non-co-operation propaganda so long as they had no confidence in Government and self-government for India was not obtained in a concrete form. Before concluding, the speaker expressed disappointment at the attitude of lawyers towards the non-co-operation movement. It was his view that the elder lawyers should give up practice and devote themselves to the country's cause. The Congress resolution would not blame the young lawyers who have come into the field recently.

Mr. Kalalkar, disciple of Mr. Gandhi said that Indians should take to Hindi to attain Swaraj.

Mr. Tyabjee, late Chief Judge of Baroda also addressed the meeting. He spoke of his recent activities in Burma and how the Burmese had become thoroughly wide awake now and were demanding also Swaraj. The Burmese also did not care for the proposed Government University and had already started 250 National Schools in the District.

Mahatma and other Leaders at Rajamundry.

RAJAMUNDRY, March 31.

Mr. Gajavelli Ramachandra wires from Rajamundry:—
Mahatma Gandhi, Lajpatrai, Ali Brothers, Chittaranjan Das, and other national leaders passed by Rajamundry yesterday night mail, on their way to Congress Committee Meeting at Bezwada. At Rajamundry a monster meeting was arranged for welcoming Mahatma and other leaders. A furlong from the railway station, nearly twenty thousand assembled. People are coming in large numbers even from mofussil villages and distant places. The whole space from the railway station to the meeting place was one seething mass of humanity. Mahatma Mr. Chittaranjan Das Mr. Mohomed Ali and Mr. Shaikat Ali came to the meeting. Dr. Subramahyam addressed the audience on Non-cooperation before the leaders arrival. Mr. Gajavelli Ramachandrarao addressed the audience welcoming Mahatma and rest of the national leaders. Mahatma then spoke inspiringly by calling upon the people to give up drinking and gambling, take to spinning and use of swadeshi articles not to have any connection with Govt. to collect large funds for Tilak Swarajya fund and Punjab and Khilafat problems would easily be solved and Swaraj be attained within the prescribed period of one year. He introduced Ali Brothers and Das who bowed to the audience. Leaders particularly Mahatma were given the heartiest reception. All communities and sections including large number of women attended and show their reverence to Mahatma as the train-de was about to leave the station. Mahomedali garlanded a local police inspector Aggidoral who is a busy body riding on horse round the audience. Mahatma is expected here again within a week.

Repression in C. P.

Mr. W. G. Joshi Arrested.

The Secretary, District Congress Committee Akola wires:—

Mr. Waman Gopal Joshi of Amraoti, a leading and staunch Non-Co-operator and a staunch Khilafat worker, a member of the All-India Congress Committee was arrested under Section 124 A, yesterday midnight in the Railway train at Vavalkhed while he was proceeding to Bezwada to attend the meeting of the All-India Congress Committee. He was brought to Akola by motor. The case is fixed on the first. He has decided not to give any defence.—(Hindu).

The Khilafat Delegation.

Boycott Ralli Brothers.

Mr. Khatri wires from Bombay:—

The following cablegram has been received from Seth Chotani, Dr. Ansari and Mr. Kidwai from London:—
"Latest Greek aggression compels India to boycott Ralli Brothers whose Chief is a Member of the Greek Cabinet".

Distress in Constantinople.

Another Cablegram is also received under the same date which runs as follows:—
"Misery in Anatolia and Constantinople is extreme. Cable money immediately to enable arrange assistance before departure."—(Hindu).

National Week.

Punjab to Observe.

According to instructions issued by Mr. Gandhi in a recent article in *Young India* the Punjab Provincial Congress Committee in the course of a statement to the press is advising the people to organise hartals on the 6th and 13th of April in every town and village as universal as on the 6th of April 1919. The committee warns the people to avoid violence and coercion and to fast and collect money for Tilak Swaraj fund.

Gujranwalla Municipality.

Votes for a Tilak's Photo in Council Hall.

LAHORE, March 30.

The Gujranwalla Municipality have adopted a resolution by a majority of votes to the effect that a portrait of Mr. Tilak be placed in the Town Hall, the expenses to be met by Dewan Mangal Singh.

Satyagraha Day. Observed in Delhi.

DELHI, March 30.

The city observed hartal to-day in commemoration of Satyagraha day of 30th March 1919.

For Country's Cause.

SILCHAR, March 30.

Mr. Kaminikumar Chanda, lately member of the Imperial Legislative Council, has suspended his practice and has taken up village organisation work.

Firing in Nagpur.

A Press Communique.

NAGPUR, March 30.

The following Press Communique has been issued by the Central Provinces Government:—On the night of 27th a mob collected in the Nagpur City and looted five country liquor shops and one foreign liquor shop burning their contents. A police force dispersed the mob and effected thirty arrests. The following morning a European Magistrate with a force of 25 armed and about 15 unarmed police proceeded to the quarter inhabited by Keshis (weavers) in order to effect the arrest of other individuals accused of taking part in the riot. They made a few arrests when they were attacked by a large mob with lathies and stones and two arrested persons in their charge were rescued. The mob continued to attack the police force and the Magistrate repeatedly warned them that he would order firing unless they ceased attacking and stoning the police. These warnings had no effect and the Magistrate ordered the police to fire. No blank cartridge was fired. The mob then withdrew. The police recovered three dead men and two men seriously wounded who were taken to the Mayo Hospital. One of the wounded men died immediately after admission. Four other wounded men were brought by friends to hospital of whom three remained as in-patients and one was taken away by his friends in dying condition. It is believed that some other wounded persons have been treated by private practitioners. One sub-inspector and four policemen were seriously injured and about 20 others more or less severely injured. A small police party which was proceeding on direct road back to the city police kotwali was followed and stoned heavily by the mob. Some individual shots were fired to keep back the mob but no casualties have been reported from this firing. A small police guard at Tahsil building was also beaten by the mob. In the evening of the 28th instant about five corpses of whom four were from the Mayo Hospital were taken to the burning ground accompanied by a very large crowd. There was considerable demonstration as the procession passed in front of the city kotwali, but no collision occurred. Last night there was no disturbance. Additional police and military force from Kamphee have arrived and the situation is easier although there is still much excitement amongst the weavers.

All-India Hindi Literary Conference.

CALCUTTA, March 30.

The eleventh session of the All-India Hindi Literary Conference which commenced its sitting here on Saturday came to a close yesterday. Mr. Bhagwan Das of Benares presided and attendance was representative. Among the distinguished visitors were Messrs. Lala Lajpat Rai, Maulana Shaukat Ali, and Mahomed Ali, and Mr. Joseph of the Independent. A number of papers on literary topics were read by Hindu and Mahomedan gentlemen from different provinces one of them being a Madras. A resolution was adopted that education in the country should be imparted through the medium of Hindi. The conference authorised its standing Committee to express opinion from time to time on all controversial matters relating to Hindi language and literature and which opinion to be regarded as final. The next conference meets at Lahore.

At the Hindi Literary Conference in Calcutta Mr. Gokul Chaud, brother of Raja Motichand of Benares, has announced his donation of Rs. 4000 in memory of his younger brother to provide funds for annual prize of twelve hundred rupees to be awarded at every annual session of the conference for the most original work in Hindi during the year.

The controller of examinations, Calcutta University advises that reports so far received by the University authorities from various mofussil centres show that there have been no unusual falling off in a number of candidates for Intermediate examinations in Arts and Science which commenced yesterday morning.

Nankana Sahib Tragedy.

Trial of the Mahant.

LAHORE, March 30.

The trial of Mahant Narain Das and others alleged to be implicated Nankana Sahib tragedy, will commence on 4th April at the Central Jail, Lahore. The trial will be under ordinary law and Mr. Parsons has been appointed as special Magistrate for commitment proceedings. Mr. Herbert, Government Advocate, will represent the Crown.

Bombay Arts Society.

13th Annual Exhibition.

BOMBAY, March 30.

The Thirteenth Annual Exhibition of Bombay Arts Society was opened on Tuesday night when the members of the Committee were at home to a large and distinguished company of guests. The chief among these were Their Excellencies Sir George and Lady Lloyd. Nearly six hundred pictures and other exhibits have been displayed, but the exhibition this year is considerably inferior to last year's show. The Society's gold medal for the best work in the exhibition is awarded to H. Mazumdar for his picture *Spirits* and the Governor's Prize to Diolalikaris *Distant Tune*. Society's silver medal for the best work in oil colours has gone to S. I. Haldankar and for the best work in water colours to Mrs. F. E. Sladan. Society's Prize for the best work by Ladies is awarded to Mrs. E. G. Macmillan. Society's medal for the best work in sculpture is presented to Master S. S. M'haitre and Sir Dorab Tata's Prize for the best work in Indian style of painting is presented to G. A. Najarkar.

Sir Henry Dobbs left Delhi last night enroute for Kabul which he hopes to reach on the 1st April.

Dr. Sureshchandra Bhattacharjee, an eminent surgeon of Calcutta, died of Septicaemia this morning at his residence in Calcutta.

Et tu Brute!

Lord Chelmsford Responsible for the Unrest.

So Says 'the Leader'.

(ASSOCIATED PRESS.)

ALLAHABAD, March 30.

The "Leader" writes:—Lord Chelmsford must admit in spite of his best efforts he had failed and as head of the Indian Government he is very greatly responsible for the present temper of the country. There would probably have been no necessity for Lord Reading to come out to this country if Lord Chelmsford's Government had not committed a serious blunders in the past and created very difficult problems which require highest statesmanship for their solution.

"The Pioneer."

Writing on the departing Viceroy the *Pioneer* says:—The results of Lord Chelmsford's tenure of Viceroyalty will be seen in truer perspective in the years to come. Whatever may ensue, he will leave India with good will and good wishes of all who realise the terrible anxieties and strenuous labour which his work here involved. To the task which lay before him he has brought unswerving devotion to duty, broad and generous mind and determination to follow to the end in the course he believed to be right. When there is blame, said one who worked in close association with Lord Chelmsford, the Viceroy takes it himself. When there is praise he passes it to others. This fine tribute affords insight into the character of a statesman to whom it was paid.

Labour Unrest.

In Calcutta.

CALCUTTA, March 30.

About eight thousand workmen of the Bally Jute Mill have struck work. Their main demands are increase of extra allowance they now receive on their weekly wages from six annas to eight annas per rupee and provision of a burial ground. The mill gates are being guarded by police. Strikers are orderly in their behaviour.

It is understood that the Tramway Committee report has been submitted and is now under consideration by the Government. It will be shortly published.

Lillooah Strikers.

CALCUTTA, March 30.

There have been no disturbances by the Lillooah strikers to-day. Mr. C. F. Andrews was taken ill last night and removed to the Howrah hospital but despite doctors advice he attended the meeting on the Maidan this afternoon which was attended by a large number of strikers. Mr. Andrews appealed to the men to resume work and announced he would go to Simla to represent them before the Railway Board. Another meeting will be held to-morrow evening at which it is expected the men will decide whether to return or not.

O. and R. Railway Strikers.

LUCKNOW, March 30.

The O. and R. Railway strikers continued to hold up other employees of railway this morning. They are collecting on various crossways, examining all conveyances passing by and pulling out railway employees from them.

The Retiring Viceroy.

Departure from Delhi.

DELHI, March 29.

Their Excellencies the Viceroy and Lady Chelmsford made their farewell departure from Delhi at 6-30 this evening. The farewell was a public and full dress ceremony. At 5-30 the Commander-in-Chief, Members of the Executive Council and Indian Legislatures and a large crowd of ladies and Gentlemen assembled at the Viceregal Lodge where Their Excellencies shook hands with each of them.

Guards of Honour furnished by 2nd Royal Irish and 1/6 Jat Infantry were drawn in the ground. When this ceremony was over the band played the national anthem and Their Excellencies entered the carriage. The procession began to move slowly to the strains of *Auld Land Syne* and ringing cheers were given as Their Excellencies who felt parting keenly, moved out of the ground under royal salute. At 6-30 a salute of 31 guns announced that the Imperial Capital had given a hearty send off to the Viceroy. The Members of Executive Council will leave Delhi for Bombay to-morrow and it is understood that a number of Ruling Chiefs are proceeding thither to give a fitting send off to the parting Viceroy and welcome his successor.

Barisal Peasants.

Their Grievances.

BARISAL, March 28.

This morning a meeting of Rayas was held in the Conference pandal attended by Messrs. Nishit Sen, Lalit Mohan Ghosal, Surendra Nath Sen, Miss Swanala Dasi and a number of prominent conference delegates. They discussed the grievances and needs of Bengal peasantry and suggested means to ameliorate their condition. It was pointed out that the Conference had taken up their cause and resolutions were adopted asking the Zemindars and Mahajans not to exact unfair impositions from tenants and debtors.

In the afternoon another meeting was held on the grounds in front of the district Magistrate's house on the river side. It was presided over by a local Namasudra leader. The speakers referred to the condition of Namasudras and their position in society. They discussed the present situation non-co-operation movement and Swaraj. It was resolved that the present movement was inimical to the established government and the aim of Swaraj was the overthrow of British rule in India. As loyal subjects it was their bounden duty to oppose this movement and support the Government which they hoped would do something for the betterment of their community which was and had been oppressed by the so-called higher castes.

Mr. William Wallace, Government Advocate has been appointed Judge vice-Justice Ryves shortly proceeding on leave.

Situation in Ireland.

Dublin Castle Official Murdered.

(REUTER'S.)

LONDON, March 29. Four armed men shot and killed at Dublin Castle official, Captain Cecil Lees, outside his hotel in Dublin at 10 o'clock this morning. Captain Lees was formerly in the Chinese Labour Corps and was the son of a former British Consul in France. Five shots were fired just when he was leaving for the Castle, and he was killed instantly. The assassin escaped up a side street.

Incidents in Silesia.

LONDON, March 29. With regard to the attack on British troops in Silesia, Reuter understands that the facts are that a band of Poles on March 25th bombed a lorry-load of British troops. There were no serious casualties. The attack has no political significance, and is merely due to unreasonable and foreign feeling amongst the Poles owing to their disappointment with the result of the plebiscite.

LONDON, March 29. PARIS.—A message from Oppeln reports another outrage in Silesia. A motor-car, belonging to the Inter-Allied Commission, smashed into a wire stretched across the road and was wrecked against a tree. The French officials were injured. The Commissioners continue to receive threatening letters.

GERMAN SUBJECTS IN INDIA.

Protest Against Exclusion.

LONDON, March 24. German newspapers are furious at Mr. Montagu's declaration that Germans are to be excluded from India for a period of five years.

A leading German journal says:—"They are there and it is impossible to turn them out."—(Statesman cable.)

DISARMAMENT.

LONDON, March 29. With reference to reports from New York, it is authoritatively stated in London that nothing is known with regard to alleged steps on the part of the United States to approach the British Government informally on the question of disarmament.

India's N.-W. Frontier.

Barbed Wire Proposal.

LONDON, March 29. Discussing the proposal to erect a barrier of barbed-wire along the North-West Frontier of India, the *Manchester Guardian* says there is nothing impossible about the mechanical side of the proposal. After its experience in Flanders, the British Army is quite equal, given time and material, to building barbed-wire entanglements right round the land frontiers of India, if need be. If a wire wall with modern alarm-appliances, says the paper, would protect the North-West Province, it would be well worth creating one.

Wireless at Shanghai.

LONDON, March 29. A Washington message states that the Department of Commerce announces that work will shortly be commenced in connection with the erection of a wireless station at Shanghai under an agreement between the Chinese Government and the American Federal Telegraph Company. It is anticipated that the work will be completed in 18 months and will enable direct wireless to traverse the Pacific without relay stations. It is also proposed to establish stations at Peking, Harbin and Canton.

Indian Bureau of Information.

Objects of Scheme.

LONDON, March 26. The bureau to be started to disseminate Indian official information is welcomed in Anglo-Indian circles.

At first it will confine its activities to the publication of official telegrams relating to happenings in India.

The project was originally considered in 1917 when it was proposed to publish articles by competent authorities giving information regarding Indian industries, agricultural, mineral and other resources, village life, customs, folklore, religious philosophy, etc.

The proposal is framed in order to afford England and other countries a comprehensive view of India, with the object of establishing a better understanding of various problems and removing unreasonable prejudices.

It is pointed out that it is desirable to enlist the services of retired officials and others acquainted with the country who are able to write forcibly, picturesquely and without political reference to eastern life.

Success of the initial stages of the scheme will mean gradual extension on broader lines.—(Statesman cable.)

EMPEROR KARL IN HUNGARY.

Intends to Assume the Crown.

LONDON, March 30. Greatest astonishment has been caused by the sudden arrival of the Austrian Emperor Karl in Hungary of which it is rumoured he intends to assume the Crown. Well informed circles in Paris and Rome are inclined to discredit reports but details are given both from Vienna and Budapest showing that Karl, who was in disguise, reached Austro-Hungarian frontier on Saturday. Hungarian Premier Selek was summoned and urged the Emperor not to carry out his intentions, Karl however proceeded to Budapest and saw Regent Horthy who advised him to return to Switzerland. Karl declined and at present staying at Steenhamanager.

Greeks and Turks.

Fighting it out.

(REUTER'S.)

SMYRNA.—It is reported that the Greeks took seventeen hundred prisoners at Afium-Karahissar. The losses on both sides were heavy.

Anglo-Japanese Treaty.

Baseless Reports.

LONDON, March 29. Reuter learns that reports regarding the development of the Anglo-Japanese Alliance Treaty are quite baseless. The question has not yet been formally raised between the British and Japanese. The statement that a new draft Treaty with certain modifications has been drawn up is pure fiction. Japan as well as Britain realises the necessity for certain modifications in view of the requirements of the League of Nations, but the main fact is that the Dominions have the fullest right to be considered, and it is perfectly well known that nothing whatever will be done until the meeting of the Imperial Conference in June.

German Unrest.

End of Communist Outbreak.

LONDON, March 29. BERLIN.—The Communist outbreak, which was already dying down, was finished yesterday, when Government troops surrounded the big nitrogen plant at Leuni, near Halle, which was the Communist headquarters, and forced the insurgents to surrender. A thousand prisoners were taken and large supplies of arms and ammunition recovered. The embers of the revolt are now being rapidly stamped out, notably in Leipzig, Kbineland and Estphalia. A state of siege has been declared in the districts of Muenster, Arberg and unoccupied part of Dusseldorf. The Entente has restored arms to the police in occupied Dusseldorf in order to repulse any Communist attack. There were fifty casualties in the fights between the Police and Reds in Essen yesterday.

A Jerusalem message states that Emir Abdulla, accompanied by Colonel Laurence, has arrived there to confer with Mr. Churchill.

Lord Lieutenant of Reebles.

Lord Carmichael Appointed.

LONDON, March 29. Lord Carmichael has been appointed Lord Lieutenant of Reebles in succession to Lord Glenconner.

(Associated Press.)

Bihar Legislative Council.

Resolution on Exodus.

PATNA, March 30. An important resolution accepted by the Behar and Orissa Legislative Council to-day was moved by Babu Sayan Narayan Sinha Sharma recommending to the Government that the annual exodus of Government to Ranchi should be limited to three months and that only the Governor accompanied by minimum number of officials whose services might be considered essential should proceed.

Babu Ganesh Dutta Singh moved an amendment urging that exodus to Ranchi should be completely stopped. He said that the Governor and members and high officials could go to Ranchi to acquaint themselves with conditions there and stay there for some time but what they objected to was the making of that place a second capital. He pointed out the necessity of Government remaining in a central place and insinuated delay in the arrival of Lt. Governor from Ranchi during the Shababad riots. Further there was not much difference between the climate of Ranchi and Patna. If the Chief Justice and Judges of High Court could remain and work in Patna during the hot months officers of Government could also do that.

Mr. Radhagobind Chaudhuri in advocating the necessity of Government spending some months in Ranchi mentioned among others the existence for some time past of a movement in Chota Nagpur which required careful consideration of the Government, that the movement if properly guided would become a great factor in social and moral reform, but if handled otherwise it might lead to agrarian riots and to chaos.

The Hon'ble Mr. Lemsurier pointed out the necessity for change for Government officials and said that Judges and educational officers had long vacations for their benefit. He mentioned that His Excellency had already directed that exodus to Ranchi would take place only early in May and officers would return to Patna in July for the Council session. They would again return at the end of October. The arrangement would reduce their stay at Ranchi by over two months. Further His Excellency has directed the curtailment of staff that would proceed to Ranchi. Only members of Government, Ministers and Secretaries and staff would proceed there.

Rai Bahadur Dwarakanath thought that with electric fans and cool drinks life would not be unbearable in Patna to the Ministers who had been accustomed to life in Patna all along. If the Government might not be complete without Ministers at Ranchi they (Council) thought the Government would not be complete without members of Council there. It was a happy augury that His Excellency early in his administration had welcomed the change in the arrangement of exodus. He wished the members of the Council were also at Ranchi and not in Patna during the hot days of July. He concluded that if the members of Government thought that they could do better work at Ranchi he was not against making concession in their favour. But in the case of those who could well afford to bear the heat of Patna concession should not be extended.

Mr. Narayan Singh and Swami Vidyant supported the amendment. Closure was applied for. The amendment was negatived by 20 against 17 votes and the original motion was carried, division showing 23 against 21. The Council adjourned till to-morrow.

Commercial.

Economic Unrest.

Due to High Prices.

(ASSOCIATED PRESS)

CALCUTTA, March 30. Presiding at the Annual General meeting of the Bengal National Chamber of Commerce Raja Renshe Case Law referred the prevalent unrest and high prices which he thought were due entirely to the national debt and reduction in the purchasing power of rupee. The falling and unstable exchange was also a disturbing factor and he hoped that the Conference of experts which was to be held would be successful in solving the problem of stabilising exchange. Otherwise he feared the instability of the period of 1874 to 1893 will be repeated with all its attendant woes. Regarding coal he regretted the wagon difficulty continued and hoped the protest of the Indian Federation against the way in which coal wagons were being distributed would not be a voice crying in wilderness. The small Indian collieries had been deeply affected and unless proper transport facilities were given then they would suffer considerable loss even if they did not have to wind up. The present difficulty had caused a setback. Otherwise they could easily have captured the market in the Mediterranean and not have had to stop supplies to Colombo, Aden, Singapore and Sabang. He hoped adequate funds would be placed at the disposal of the Bengal Nagpur and East Indian railways to construct yards. The secretary referred to the coal situation and suggested that the Government should keep the grand trunk canal scheme in abeyance for the present and devote the money to railways for the benefit of coal trade. Regarding exchange he suggested the adoption of gold currency and reduction of inflated paper currency. He further urged the necessity of making India less dependent on foreign countries. In this connection he regretted that in view of industrial activity which manifested itself in the floating of joint stock companies after the war enthusiasm of many promoters went ahead of their experience. He condemned Lancashire's objection to increased cotton import duties when Parliament was taking measures to protect British industry.

SHARE MARKETS.

Calcutta.

CALCUTTA, March 30. To-day's market has ruled quiet except for a strong demand for cotton shares, Dunbars rising to Rs. 387, closing a few points lower. There was a little more enquiry for Coal Shares without much business passing. Jute Shares were steady with quotations practically unaltered. In the miscellaneous section there were buyers of Paper shares and British India Corporation. Indo Burma Tin was in demand owing to a rise in the price of tin.

The following were the closing quotations:—

Coal:—Baraboni 14, Karanpura 14-12, New Kessurgarh 37-8, North West (Country) 38-12 prem., Patmohna 13-4. Pench Consolidate (Rs. 5-paid) 1-10 odd lot, Standard 75-8 X. D.

Jute:—Auckland 269, Belvedere 362, Clive 200 Gourepore 823, Gondalpara 1005 and 740 ex. divd., Howrah 39-8 Kinnison 900.

Tea Bishnauth 7.

Miscellaneous:—Agra United Mills 7-6, Bengal Paper 99, British India Corporation 10-8 and 10-4 small lot Britannia Engineering 8-4, Central Hydraulic Press 236 S. I., Champaran Sugar 35, Dunbar Cotton 380, Hatirkool Oil 8-4, Howrah Amta Railway 92, Hume Pipes 11, Indo-Burmah Tin 4, Indian Iron and Steel (new) 26 disc. S. I., Kesoram Cotton 15, Kumardhubi Engineering 17-4 S. I., Madan Theatres Ltd. 11-4, Marshall Sons & Co. India Ltd., 7-12, Nahapiet Jute Press 5-1, Port Shipping 21-12, Premier Oil 8-4, Titaghar Paper 317.

Calcutta Money Market.

Government paper 3½ per cent was quoted at Rs. 55-14, small lots 56-6 War Bonds short loans 100, 1925 98-8 and 1928 98-12 per cent.

Exchange:—Bank Telegraphic Transfer 1 sh 3, 11-16 d, Demand Bills 1 sh 3½ d.

Bombay Money Market.

BOMBAY, March 30.

Bombay Market:—Wednesday:—English bar gold 29/14 Mini gold ready 29/14, first settlement steady, second 29/9.

English bar silver ready 88 first settlement 87/12 second, 87-8.

Bank telegraphic transfer 1s. 39 16d, Demand bank bills 1s. 35-8d.

Bombay Share Market.

BOMBAY, March 30.

The mill shares opened at over last evenings close. The turn over in Karimbhoys was large. There is extensive short selling still open and in view of favourable change in the outlook of industry bear covering should lead to further rise. The following are the closing quotations:—Bombay Dyeing 3265, Central India 3460, Century 1100, Colaba Land 2175 X. D., Crescent 520, Currimbhoy 1212½, David 1530, Finlay 855, Kastoorchand 1400, Kobinoor 2710 X.D., New Great Eastern 665, X.D., Simplex 870, Shapurjee 292½, Swadesi 3630, Tata 1400, Miscellaneous—Alcock 702½, Bombay Tramway 115, British Burma 13½, Bundi 41½, Kani Cement ordinary 232½, deferred 1215, Madan Theatres 11½, Scindhia Steam 20 dis., Shivrajpur 32½, Tata Iron and Steel ordinary 112½, deferred 550, Tata Oil Mills 115, Central Bank 36, Tata Bank 21½.

Justice Wilberforce has been appointed additional Judge of Lahore High Court for one year.

It is announced that the Governor-General-in-Council has decided not to use the power conferred by section 67 (A) (7) of the Government of India Act to restore any parts of demands for grants placed before the Imperial Legislative Assembly and brought under reduction by that Assembly.

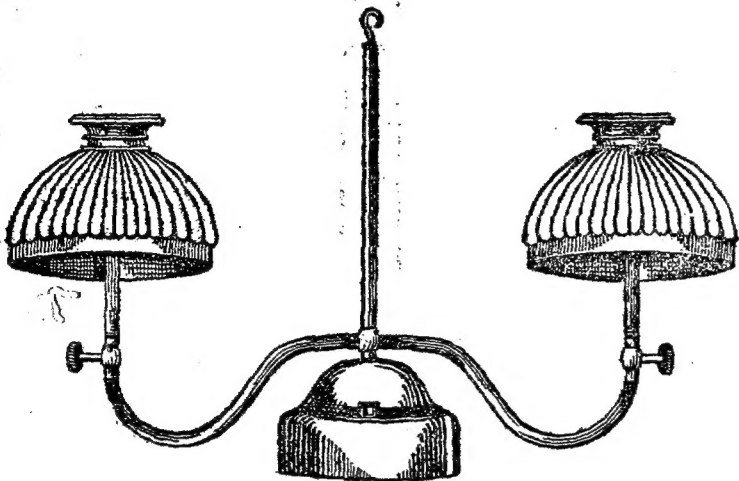
The Bombay Chamber of Commerce will present a farewell address to H. E. Lord Chelmsford on Friday. The Bombay Chamber and the Indian Meat Merchants Chamber will present address of welcome to Lord Reading on Sunday.

ది డైమెండు లైట్

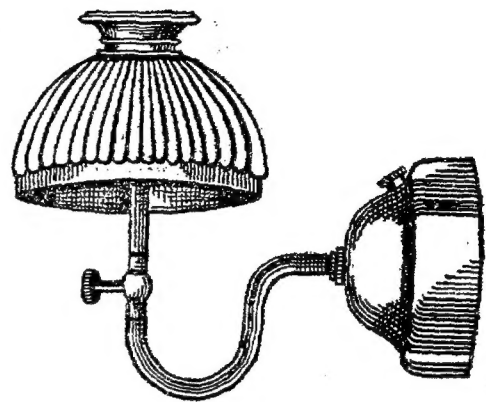
ఒక స్థలమునుండి మరియొక స్థలమునకు సులభముగా తీసుకొనిపోవుటకు వీలుగానుండు నట్టి డైమెండు లైట్ దీపములు ప్రస్తుతము తయారు చేయుచున్న వాటి అన్నిటిలోను అగ్రస్థానమును అలంకరించియున్నవి. మామూలు దీపము లన్నిటికంటెను ఇవి నిజముగా బహు మేలైనవి.

ప్రతిదీపముయొక్క కాంతి 300 మైపు వత్తులకాంతికి సమానము గానున్నను ఒక గంట కను ఖర్చు కిక్కిరబెట్టుచు మాత్రమే. మీరు పాతకము దీపము బాగుయోగించుచుండినవాటిని వదలిపెట్టి వీటిని వాడిన నుంచి బాధమును పొందుదురు. కొన్ని మాసములలోనే క్రొత్తదీపముయొక్క ధరను మీరు మిగిలించుకొనవచ్చును. ప్రతి దీపమునకు నికల్ పూత వేయబడియున్నది.

నెం 94 రు 600 మైన
పువత్తుల కాంతిగల దీప
ము, ఒక మేజు జల్లపైన
ఒక స్థానమును తగిలించ
వచ్చును. వెల 1-టికీ
రు 75-0-0.

నెం 93 రు 300 మైన
పువత్తుల కాంతిగల దీప
ము. వెల 1-టికీ
రు 47-8-0.

అ ది న న్ కం వె ని, లి మి తె డ్.

మాంటు రోడ్, మద్రాసు.

సుప్రసిద్ధమైన పనాసియా కంపెనీవారి ప్రాచీనమైనది.

మీరు చేసిన నిరంతర శ్రమలకు భగవంతుని ప్రార్థనచేసి
అట్టి కార్యక్రమములకు దృఢమవు.

అయితే పనాసియా కంపెనీవారి ప్రసిద్ధి చెందిన పరమలభ
బలము నీచు టానిక్ (మెంజుమాత్రము ఉత్తమమైనది, నీచు
తప్పక నిజముగా నుండి యున్నందున పొందుదురు, అది మిక్కిలి
బలముగలది, జీవితము పరిరక్షించునది కాదు. మంచి బలము నిచ్చు
టానిక్ కాదు, ఆహారముగా వచ్చును. బలహీనత, మిక్కిలి నిప్పులు
దగా యున్న ప్రతి వీధి పెద్దవారికిని మిక్కిలి కడుదామే అధిక
మైన నుణుము కార్యక్రమముగా నిచ్చును. ఇతర హృదయవలె దీని
కలన చెడుగుణము లేదు. కలుగవు. నేటి నెలను (నాసి) రెప్పించి
యాదును. నెం 1-4-0 మాత్రమే. ఇంగ్లీషున నున్న కార్డులను సమగ్ర
(నాయకుడు. ఉత్తరములు ఇంగ్లీషున (నాయకుడు).
అన్ని భాషలలోను ఏదంటు కావలెను.

సోదా పిప్ప, 15-8-1915.

ఆయాగ్య గణనముననుసరించి తమవద్దనుండి (మెంజుమాత్రము బుద్ధిమోటిని) రెప్పించి, వాడినందున మిక్కిలి నుణుము
యిచ్చును. మరి బుద్ధుడు మీరు బహుమతిగావంతు బాధ్యులౌటి ఏ. పి. గా వందకోరవను. నేను వీనిని ఇక్కడ
కాన్పిచియున్నాను. ఇతరులకు సహజముగా వచ్చును.
(2730) విశ్రాంతిచేయవలెను.

లి. వయార్, నూపర్ లెన్ డెంటు, ద ర్వాన అగ్రీమ.

Sole Agents:-The All-India M. O., Bureau.
87, Upper Circular Road, CALCUTTA.

Make
a Note it.

NOT ON SCAPS OF PAPER
But on the Tablet of Your
Memory

THAT

The *Erectruss*, manufactured by Messrs. Huston Bros. Co./of Chicago, U.S.A.; and priced at Rupees twenty only only, P. and P. Charges extra, is the only best cure in the world for Impotency, Functional weakness and lack of virility. It is a purely Nature cure, and does away with all internal and external Medicines, and aphrodisiacs, which to say the least, are all *boreds*, but not *cures*. It is a specialist in itself, and worth its weight in gold. The world renowned Dr. Bier's Hyparaemic Treatment is its basic principle. Detailed Booklet, "Life After Death", telling all about it, free on application for *Erectruss* (A.P.) Sole Agency in the East, *Batala* (India).

దంత చూరము

నెం దబ్బీ 1-కి 0-2-0 12-కి రు 1-4-0

అమృతాంజనము దీప - బొంబాయి, మద్రాసు.

తామర తైలము

దబ్బీ 1-కి 0-6-0. పోస్టుఖర్చు చేయి.

అమృతాంజనం దీప, మదరాసు లేక బొంబాయి

ఇన్వెంటర్ సహాయమున డా. పి. డి.

సావంతుని వనాపధి సారసవర్ణిణి

అనంతపురపు కర్ణాటక జిల్లాలో నాన్మలమండల
దీనిమండలలో వుంటు. దీనియందు మధ్యమన, గండమాలము,
రెండ్రుమ్మ, సోలసోవలము అన్ని విధములయిన గలనది వర్ష
కొరతలము పోగొట్టును. (28)

మిక్కిలి శక్తి వంతమైన కర్మకర్త కావలె

కనాపధిసార్వకల్యాణము మిక్కిలి నిష్కర్షణముగా
అభివృద్ధి, మధ్యమనము అన్ని విధములైన పోగొట్టును.
కరీరమునందలి సాధనమును, ముఖ్యముగా
మును కార్యములందును కీర్తియు పోగొట్టి కర్మము
దుర్భలమును. కరీరమునందును గలగలేదు. 15 రోజులు
ఆర తుంటుంటి కి హృదయ బుద్ధిలో అన్యమును.

(ప్రార్థన) పి. డి. సావంత్.

కలకత్తా, పననవాడి, నెం 3, బొంబాయి

Proprietor: P. D. SAVANT,
Panazwadi, No. 144, No. BOMBAY

మలయచందనము

గనేరియా అను తెగకొరమునకు వుండును.

కర్మములేదు. పిఠాకారీలో వుంటు.
ఎలుపు, తెలుపు, కన్ను, అను మాదు
విధముల తెగకొరమును మాదు పూ
టలలో మాన్పును. శ్రీల దునుదు
వ్యాధులకు మోడ ఇది రాకొవధము.
దబ్బీ 1-కి నెం 2-4-0.

- 1 చందీ (మలయచందనము కనుపానము) దబ్బీ 8-0-0
- 2 విశ్రాంతి (మాత్ర కొర విశ్రాంతి) నీసా 0-6-0
- 3 అమృతగుణిణి (100 కాంబాల మాత్రము) 0-4-0
- 4 కాగరబంధము (శ్రీలత లేనప్పుడు) దబ్బీ 2-0-0
- 5 కనకాను 4టి (కర్మకర్త కొర, కనుపుకర్మము) 0-2-0

సుధాసారము నీసా రు 2-4-0

సనాయికి వస్త్రముధము అమోఘము.

గంధర్వభార్య, రాయచరం, (సోదా 10)

